

2. Никифоров В. В, Никифорова О.О., Сакун О.А. Огляд сучасних класифікацій екосистем. Екологічна безпека. Кременчук: КрНУ, 2011. Вип. 1 (11). С. 44–49.

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПІДРОЗДІЛУ УНІВЕРСИТЕТУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ НОВИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ

Новописьменний С.А., декан факультету природничих наук та менеджменту, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Підготовка фахівців екологічної сфери є актуальним питанням сьогодення, її важливість простежується, зокрема, крізь призму нових законодавчих ініціатив та нормативно-правові акти у сфері управління відходами в Україні з послідовною орієнтацією на європейські правила та стандарти. Вона тісно корегує з громадською думкою українських екологів, на протязі багатьох років настоювали на створенні ефективної державної системи моніторингу довкілля. Остання повинна забезпечувати інформаційні потреби управління в галузі охорони навколишнього природного середовища, високий рівень інформованості заінтересованих сторін про стан довкілля, прозорість у діяльності органів державної влади, узагальнення та систематизацію інформації про стан довкілля та його компонентів, а також сумісність і взаємодію державної системи моніторингу довкілля з аналогічними системами інших країн.

За інформацією народного депутата України, голови підкомітету з питань охорони і раціонального використання водних ресурсів та державного моніторингу навколишнього природного середовища Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Е. Прощука (Е.П. Прошук, 2023), органи державної влади разом з науковими установами

Національної академії наук України, іншими науковими установами, що проводять комплексні наукові дослідження навколишнього природного середовища та природних ресурсів. Вони також й перспективі забезпечуватимуть організацію короткострокового і довгострокового прогнозування змін навколишнього природного середовища, які мають враховуватися під час розроблення та виконання програм і заходів економічного та соціального розвитку України, у тому числі щодо охорони навколишнього природного середовища, використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Дані заходи передбачені впровадженням закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля» у сфері управління відходами. В законі визначені основні засади створення і функціонування державної системи моніторингу довкілля та її підсистем, загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення прийняття управлінських рішень і доступу до екологічної інформації та взаємодії її галузевих складових з урахуванням розвитку цілей, передбачених Організацією конвенцією (Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля).

Е.П. Прошук зазначає, що державна система моніторингу довкілля – це система спостережень, збирання, оброблення, аналізу, зберігання та обміну інформацією про стан довкілля на національному, регіональному, місцевому рівні, а також на рівні об'єктів. Така система моніторингу має не лише аналізувати вплив на довкілля, а й прогнозувати його зміни та здійснювати розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні з метою забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку. Зрозуміло, що її існування не можливе без залучення якісно підготовлених фахівців-екологів різного рівня, які, зокрема, на сьогодні

проходять навчання на факультеті природничих наук та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Їх кваліфікаційний рівень дає змогу майбутнього працевлаштування в органах вищенаведеної державної системи, при цьому дуже важливо, що, як наголошує народний депутат, законом встановлюється фінансування державної системи моніторингу довкілля та її підсистем, яке має здійснюватися за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством. Згідно з постановою КМУ від 11 жовтня 2021 року № 1065 «Про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» саме функціонування загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи відбувається на базі Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема».

При підготовці майбутніх фахівців-екологів слід враховувати, що «ЕкоСистема» має ресурс для вдосконалення і розвитку у контексті процесу Євроінтеграції, вона включає 8 підсистем, а саме: моніторинг атмосферного повітря, вод, земель і ґрунтів, лісів, біологічного та ландшафтного різноманіття, геологічного середовища, моніторинг впливу фізичних факторів (температура, шум, вібрація, іонізуюче та неіонізуюче випромінювання), а також – моніторинг у сфері управління відходами.

Законодавець зазначає, що підсистема «е-відходи» поки що включає 5 реєстрів. Серед них: Державний реєстр суб'єктів господарювання, які здійснюють приймання та/або розбирання транспортних засобів, що утилізуються; Реєстр виданих ліцензій на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами; Реєстр висновків про транскордонне перевезення відходів Зеленого переліку; Реєстр декларацій про відходи; Реєстр повідомлень про транскордонне перевезення відходів.

Вона також налічує 7 адміністративних послуг (частина із них поки що у режимі beta-test): Декларація про відходи; Дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів (beta-test); e-Кабінет (beta-test); Електронна звітна форма обліку відходів (beta-test); Обліковий запис суб'єкта господарювання (beta-test); Отримання/Розширення ліцензії на провадження господарської діяльності з

управління небезпечними відходами (beta-test); Сервіс передачі відходів (beta-test); Висновок на транскордонне перевезення відходів, що включені до Зеленого переліку відходів.

Тобто, як бачимо, система має пряме відношення щодо моніторингу, аналізу та оцінки практичних проблем природоохоронної галузі, пов'язаної з діяльністю суб'єктів господарювання. З метою успішності реалізації поставлених завдань щодо працевлаштування майбутніх фахівців в реальному секторі економіки менеджментом факультету запроваджуються процеси управління відповідно до державних та регіональних проєктів і програм [1, 3, 4], здійснюється обмін досвідом завдяки участі у конференціях, форумах та заходах різного рівня, а також підписуються меморандуми, договори, угоди про співробітництво, що є актуальними в глобалізованому світі.

Зазначимо, що студенти факультету природничих наук та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка мають можливість проходити практику на промислових підприємствах, в установах та організаціях, у науково-дослідних закладах, які потребують вирішення проблем у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування з якими у ЗВО укладено відповідні договори про співпрацю та проходження практик, зокрема, на базі (С.А. Новописьменний, 2023): Хорольського ботанічного саду, РЛП «Диканський», ДП «Криворудський», Державній екологічній інспекції Центрального округу, а також структурних підрозділів та регіональних відділень Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, обласних департаментах екології та природних ресурсів й інших природоохоронних установ та організацій. Для організації освітнього процесу здобувачів ОП використовуються музейні комплекси («Музей еволюційної зоології», «Музей загальної та регіональної геології імені В. І. Вернадського», «Музей палеозоології хребетних тварин»), навчальні кабінети (хімічні, біологічні, Ботанічний сад ПНПУ імені В. Г. Короленка), комп'ютерний клас обладнаний цифровим вимірювальним комплексом Einstein™. Кабінети обладнані інтерактивним і мультимедійними

комплексами, комплектами таблиць у паперовому та електронному вигляді, мають бездротовий доступ до мережі Інтернет. Викладання освітніх компонентів забезпечується науковими та науково-педагогічними працівниками, наукові доробки яких відповідають вимогам, визначеним у п. 38 Ліцензійних умов для здійснення освітньої діяльності. Безумовно в рамках якісної підготовки фахівців відбувається підвищення кваліфікації, участь у наукових стажуваннях, сертифікатних програмах, наукових конференціях та семінарах, які є невід'ємними інструментами розвитку кадрового потенціалу.

З метою практичного застосування набутих теоретичних знань студентами встановлена ефективна співпраця з адміністраціями об'єктів природно-заповідного фонду України, такими як Хорольський ботанічний сад, РЛП «Диканський», Криворудський дендропарк, Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН України. Співробітники вказаних установ активно долучаються до удосконалення освітньої програми, організації освітнього процесу, реалізації практичної підготовки здобувачів освіти за нею.

В цьому руслі на сьогодні також ведеться співпраця Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка і Національного екологічного центру України. Згідно положень підписаного ректоркою ПНПУ імені В. Г. Короленка Мариною Гриньовою та головою ради НЕЦУ Русланом Гаврилюком Меморандуму, ПНПУ і НЕЦУ керуються взаємною зацікавленістю в спільному розвитку їхнього наукового, інноваційного та експертного потенціалу, у тому числі проведенні спільних наукових досліджень та реалізації спільних проєктів.

Слід зазначити, що однією із сильних сторін факультету є наявність Парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Ботанічний сад ПНПУ імені В. Г. Короленка», на базі якої здобувачі освіти відпрацьовують свої практичні навички щодо забезпечення збереження біорізноманіття та вивчають особливості організації роботи парку-пам'ятки, як об'єкта природно-

заповідного фонду України.

Отже сучасна діяльність факультету як структурного підрозділу університету в рамках концепції розвитку Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка [2] має багатовекторність, яка корегує з розвитком закладу вищої освіти з передбаченим дотриманням державницьких демократичних принципів, спрямованих на забезпечення комфортних умов учасників освітнього процесу, адаптації їх до діяльності в реальному секторі економіки, вирішенні проблем природоохоронного напрямку відповідно до нових законодавчих ініціатив та нормативно-правові акти з послідовною орієнтацією на європейські правила та стандарти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гомля Л. М., Гуляєв М. С., Новописьменний С. А., Школяр С. П. Аналіз показників процесів управління регіональними проектами і програмами в екологічній сфері. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 565–572. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23130>

2. Гриньова М. В., Школяр С. П. Деякі важелі мотивації інноваційної діяльності як елементи моделі розвитку закладу освіти. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 33–38. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23131>

3. Новописьменний С. А. Деякі особливості розвитку факультету в умовах викликів сьогодення // Слово і справа Антона Макаренка: український та європейський контексти: матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.). «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 16-17

березня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 22-26. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20787>

4. Школяр С.П., Новописьмений С.А. Створення центру інтелектуальної власності в рамках Стратегії економічного розвитку територіальної громади / Управління навчально-виховним процесом нової української школи в контексті національно-патріотичного виховання молоді : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (учнів, студентів, магістрантів, аспірантів) (6 квітня 2021 р., м. Полтава) / за заг. ред. М.В. Гриньової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава : ПП Астроя, 2021. С. 258-259

ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ У ЕКОЛОГІЧНОМУ ТУРИЗМІ ЯК СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ УКРАЇНИ

Овчаренко А.О.

Павленко О.О., учитель географії

Кременчуцький ліцей №6 «Правобережний»

Сакун О.А., к.т.н., доц., заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель біології і екології, доцент кафедри екології та біотехнологій

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Екосистеми Карпатського регіону характеризуються великим біорізноманіттям. Карпати включають гірські масиви, які мають розмаїття ландшафтів – верховинні плато, гірські хребти, карпатські луки, долини річок та озера. Ці різноманітні ландшафти створюють унікальні умови для функціонування різноманітних екосистем [1]. Гірські ліси Карпат включають соснові, ялинові, букові, грабові та дубові дерева. Тут є багато рідкісних представників флори і фауни, які водяться тільки у цьому регіоні.